

თანხმობის საფუძველზე განხორციელებული ჩხრეკის სამართლებრივი პრობლემატიკა

ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქ. *მაკა ხოდელი, LL.M.* (ფრაიბურგი), ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

I. შესავალი

საქართველოს კონსტიტუციის მე-15 მუხლიდან გამომდინარე, საცხოვრებელში ან სხვა მფლობელობაში შესვლის, ჩხრეკის უფლების მოპოვების სამი ალტერნატივა არსებობს: მფლობელი პირის ნებართვა, მისი ნების არარსებობის შემთხვევაში კანონით დადგენილი მიზნითა და კანონის შესაბამისად სასამართლოს გადაწყვეტილება, გადაუდებელი აუცილებლობის გარემოება.¹

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის² 112-ე მუხლის პირველი ნაწილი განსაზღვრავს, რომ საგამოძიებო მოქმედება, რომელიც ზღუდავს კერძო საკუთრებას, მფლობელობას ან პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობას, ტარდება მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე სასამართლოს განჩინებით. ამ მუხლის პირველი ნაწილის ბოლო წინადადების თანახმად კი, თანამესაკუთრის ან თანამფლობელის ან კომუნიკაციის ერთი მხარის თანხმობა საკმარისია ამ ნაწილით გათვალისწინებული საგამოძიებო მოქმედების სასამართლოს განჩინების გარეშე ჩასატარებლად.

პირის თანხმობის შემთხვევაში, კონსტიტუციით გარანტირებული ამ მნიშვნელოვანი უფლებების შეზღუდვაზე სასამართლო კონტროლის სავალდებულობა არ ვრცელდება, რადგან პირის ნებართვა, თავის მხრივ, გამორიცხავს ამ უფლების დაცვის სფეროში ჩარევას.³ პრობლემას ქმნის პი-

რის თანხმობის ნებაყოფლობითობის საკითხი, მისი ფარგლები, მისი ფორმა, ე.წ. მესამე პირთა უფლებები. აღნიშნული საკითხები არ არის საქართველოს კანონმდებლობით დარეგულირებული, რამაც შეიძლება რისკი შეუქმნას თანხმობის საფუძველზე ჩატარებული ჩხრეკის შედეგად მოპოვებული მტკიცებულებების დასაშვებობას. წინამდებარე სტატია სწორედ ამ პრობლემატიკის განხილვას ისახავს მიზნად და ღრმა პატივისცემის გამოხატვის დასტურად ეძღვნება პატივცემულ იუბილარს, პროფესორ მერაბ ტურავას.

II. საკანონმდებლო რეგულაცია და ძირითადი პრობლემატიკა

საქართველოს კონსტიტუციის მე-15 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, არავის არ აქვს უფლება შევიდეს საცხოვრებელ ან სხვა მფლობელობაში მფლობელი პირის ნების სანაღმდეგოდ, აგრეთვე ჩაატაროს ჩხრეკა. ამ უფლებათა შეზღუდვა დასაშვებია მხოლოდ კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ან სხვათა უფლებების დაცვის მიზნით, სასამართლოს გადაწყვეტილებით ან მის გარეშე, კანონით გათვალისწინებული გადაუდებელი აუცილებლობისას.

სამეცნიერო ლიტერატურაში არსებული განმარტების თანახმად, „საცხოვრებელი ბინა ან სხვა მფლობელობა არის ნებისმიერი უძრავი ან საცხოვრებლად განკუთვნილი მოძრავი ნივთი, ქონება, რომელიც საკუთრებაში ან მუდმივ თუ დროებით მფლობელობაში ან სარგებლობაში აქვს გადაცემული ინდივიდს“⁴. გადამწყვეტ კრიტერიუმს

¹ გადაუდებელი აუცილებლობის გარემოების შემთხვევაში უფლების შეზღუდვის კანონიერებას შემდგომ (a posteriori) ამოწმებს სასამართლო. გადაუდებელი აუცილებლობის შინაარსობრივი განმარტების შესახებ საინტერესოა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 26 დეკემბრის N 1/3/407 გადაწყვეტილება, II, 26.

² შემდგომში შემოკლებულია, როგორც სსსკ.

³ *ფაფიაშვილი, ლალი*, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 42, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>). ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

⁴ *კობახიძე, ირაკლი*, მუხლი 20 – პირადი ცხოვრების და პირადი კომუნიკაციის ხელშეუხებლობა, წიგნში: საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი, თავი მეორე, საქართველოს მოქალაქეობა, ადამიანის ძირითადი უფლებანი და თავისუფლებანი, 2013, გვ. 186.

საცხოვრებელი მფლობელობის განსაზღვრისას წარმოადგენს ცხოვრების მიზნის სუბიექტური განსაზღვრა და მისი ობიექტური შეცნობადობა.⁵ აქ უპირატესი მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს მესაკუთრის თუ მფლობელის მხრიდან ამ ობიექტთან მიმართებით განმარტოების მოლოდინს და საზოგადოების მზაობას, დასაბუთებულად აღიაროს ასეთი მოლოდინი.⁶

საცხოვრებლის ან სხვა მფლობელობის, როგორც პირადი ცხოვრების კერძო სფეროს სივრცითი გამოხატულების⁷ ხელშეუვალობა გულისხმობს არა ჩარევის აბსოლუტურ აკრძალვას, არამედ თვითნებური ჩარევის დაუშვებლობას.⁸

როგორც უკვე აღინიშნა, ინდივიდის ნებართვა გამორიცხავს საცხოვრებლისა და სხვა მფლობელობის ხელშეუხებლობის უფლების დაცვის სფეროში ჩარევას.⁹ იმისთვის, რომ გარკვეული მოქმედება ჩაითვალოს ძირითად უფლებაში ჩარევად, ის უნდა ხორციელდებოდეს შესაბამისი სუბიექტის ნების საწინააღმდეგოდ.¹⁰ ამასთან, ნებართვა უნდა იყოს ყოველგვარი იძულებისა თუ მოტყუების გარეშე მიღებული. საქართველოს სსსკ-ის 112-ე მუხლის პირველი ნაწილის მე-5 წინადადებით დადგენილი შესაძლებლობა, რომ ჩხრეკა ჩატარდეს სასამართლოს განჩინების გარეშე, თუკი თანამესაკუთრე ან თანამფლობელი თანახმაა, არაა საქართველოს კანონმდებლობით დეტალურად დარეგულირებული.

⁵ *კობახიძე, ირაკლი*, მუხლი 20 – პირადი ცხოვრების და პირადი კომუნიკაციის ხელშეუვალობა, წიგნში: საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი, 2013, გვ. 187.

⁶ *ფაფიაშვილი, ლალი*, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 40, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>). ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

⁷ შეად. *კობახიძე, ირაკლი*, მუხლი 20 – პირადი ცხოვრების და პირადი კომუნიკაციის ხელშეუვალობა, წიგნში: საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი, 2013, გვ. 187.

⁸ *ლოლაძე, ბესიკ*, მუხლი 15, წიგნში: *ლოლაძე ბესიკ, ფირცხალაიშვილი, ანა*, ძირითადი უფლებები, 2023, გვ. 317.

⁹ *კობახიძე, ირაკლი*, მუხლი 20 – პირადი ცხოვრების და პირადი კომუნიკაციის ხელშეუვალობა, წიგნში: საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი, 2013, გვ. 189; ასევე, იხ. *ლოლაძე, ბესიკ*, მუხლი 15, წიგნში: *ლოლაძე ბესიკ, ფირცხალაიშვილი, ანა*, ძირითადი უფლებები, 2023, გვ. 330.

¹⁰ *ლოლაძე, ბესიკ*, მუხლი 15, წიგნში: *ლოლაძე ბესიკ, ფირცხალაიშვილი, ანა*, ძირითადი უფლებები, 2023, გვ. 330.

გერმანულ სისხლის სამართლის პროცესში ჩხრეკის ჩატარების საკანონმდებლო რეგულირება მოცემულია გერმანიის სსსკ-ის 105-ე მუხლში, რომლის მიხედვითაც, ჩხრეკა ტარდება მხოლოდ მოსამართლის ნებართვის საფუძველზე, გადაუდებელი აუცილებლობის გარემოებისას – პროკურორის და გამომძიებლის გადაწყვეტილებით. გერმანულ სამეცნიერო ლიტერატურაში განიმარტება, რომ მოსამართლის ბრძანება ჩხრეკის შესახებ აუცილებელია, როდესაც პირი არ გამოთქვამს თანხმობას მის წარმოებაზე.¹¹ ასე, რომ ჩხრეკის შესახებ მოსამართლის ბრძანება არაა საჭირო, როდესაც პირი ამ ღონისძიების ჩატარებას ნებაყოფლობით და ღიად თანხმდება.¹² აღსანიშნავია, რომ თუკი სახეზე არ არის კანონით გათვალისწინებული გარკვეული წინაპირობები (გერმანიის სსსკ-ის 102 და შემდგომი მუხლები), პირს უნდა განემარტოს მისი მხრიდან ამ ღონისძიების ჩატარების ნებაყოფლობითობა.¹³ ნებაყოფლობითობის დადასტურება, როგორც წესი, განისაზღვრება მთელი რიგი გარემოებების წინასწარი გაცნობითა და განმარტებით.¹⁴ თუკი სივრცეს რამდენიმე ადამიანი იყენებს, ყველამ უნდა გამოაცხადოს ჩხრეკაზე თანხმობა.¹⁵ ზოგიერთი მათგანის არყოფნის შემთხვევაში თანხმობა არ შეიძლება უპირობოდ ვივარაუდოთ.¹⁶

ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში განვითარებულია მოსაზრება, რომ ნებართვა უნდა იყოს უფლებამოსილი პირის მიერ გაცემული, ხოლო ამის შეფასების განმსაზღვრელ ფაქტორს უნდა წარმოადგენდეს „ობიექტური გონიერულობა“ ანუ რამდენად დაიჯერებდა გონიერი ადამიანი, რომ თანხმობის გამცემ პირს ჰქონდა აღნიშნული უფლებამოსილება.¹⁷

¹¹ *Köhler, Marcus* in: *Meyer-Goßner/Schmitt*, StPO, 67. Aufl, 2024, §105, Rn. 1.

¹² *Eisenberg, Ulrich*, Beweisrecht der StPO, 10. Auflage, 2017, Rn. 2402.

¹³ *Köhler, Marcus* in: *Meyer-Goßner/Schmitt*, StPO, 67. Aufl, 2024, §105, Rn. 1.

¹⁴ *Eisenberg, Ulrich*, Beweisrecht der StPO, 10. Auflage, 2017, Rn. 2402.

¹⁵ *Eisenberg, Ulrich*, Beweisrecht der StPO, 10. Auflage, 2017, Rn. 2402.

¹⁶ *Eisenberg, Ulrich*, Beweisrecht der StPO, 10. Auflage, 2017, Rn. 2402.

¹⁷ *ფაფიაშვილი, ლალი*, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუ-

გერმანული კანონმდებლობის მიხედვით, თანხმობით განხორციელებული ჩხრეკის წარმოებისას დასაშვებია თანხმობის უკან გამოთხოვა (გაუქმება).¹⁸ თუმცა, აღნიშნული არ იწვევს ღონისძიების დაუყოვნებლივ შეწყვეტას, როდესაც მის გაგრძელებას კანონი (გერმანიის სსსკ-ის 105-ე პარაგრაფის პირველი აბზაცი)¹⁹ შესაძლებელს ხდის.²⁰ მსგავსი პოზიციის განვითარებული ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში, რომ ნებართვის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების დროს, ნებართვის გამცემ პირს აქვს უფლება, ნებისმიერ მომენტში უკან გამოითხოვოს ნებართვა.²¹

საინტერესოა იმ საკითხების გამოყოფა, თუ რა ქმნის თანხმობის საფუძველზე ჩატარებული ჩხრეკის ძირითად პრობლემატიკას.

საგამოძიებო მოქმედების ჩატარების საფუძველი, როგორც წესი, გარკვეული ხარისხის მტკიცებულებითი სტანდარტის არსებობაა, რომელიც ამ მოქმედების ჩატარების საჭიროებას ადასტურებს. თანხმობის საფუძველზე განხორციელებული ჩხრეკის ჩატარებისას, როგორც წესი, გამოძიების ორგანოს არ მოეთხოვება დასაბუთებული ვარაუდის არსებობის მტკიცება, რომ პირი შესაძლოა ჩართული იყოს დანაშაულებრივ საქმიანობაში.²² ამდენად, ამ შემთხვევაში მსგავსი სტანდარტის არსებობა, ამ საგამოძიებო ღონისძიების ჩატარების საჭიროება ვერ დგინდება ობიექტური პირის (მოსამართლის) მიერ. სასამართლოს ან პროკურორის მიერ კონსტიტუციით გარანტირებული უფლების

შეზღუდვა წარმოადგენს პირის უფლებაში დაუსაბუთებელი ჩარევის თავიდან აცილების მექანიზმს. თანხმობის შემთხვევაში კი ეს გარანტია ნაკლებად არსებობს.

აღსანიშნავია, რომ თანხმობით განხორციელებულ ჩხრეკასთან მიმართებით გამოძიების ორგანოთა უფლებამოსილება მეტად ფართოა. მათ ეძლევათ ნებისმიერი ადგილისა თუ პირის, ნებისმიერ დროს ჩხრეკის წარმოების შესაძლებლობა მიზეზების კონკრეტული განმარტების ვალდებულების გარეშე.²³ თანხმობის განმცხადებელმა პირმა კი, თანხმობის მიუხედავად, შესაძლოა თავი დაუტყველად და მოწყვლად მდგომარეობაში იგრძნოს, რამდენადაც თავად ამ საგამოძიებო მოქმედების ჩატარების ვითარება იძულებითი ხასიათის მატარებელია. ამდენად, მეტად მნიშვნელოვანია პირის მხრიდან გაცხადებული თანხმობის რეალური ნებაყოფლობითობის შეფასება.

კანონმდებელი არ განსაზღვრავს თანხმობის ფორმას. შესაბამისად, თანხმობა შეიძლება იყოს წერილობით გამოსატყუი ან ზეპირად. შეიძლება თუ არა, რომ თანხმობა ივარაუდებოდეს, იყოს დუმილით გამოსატყუი? გერმანულ ლიტერატურაში აღინიშნება, რომ მდუმარე თანხმობა არ არის საკმარისი და ასეთი თანხმობა ვერ გაათავისუფლებს საგამოძიებო ორგანოს მოსამართლის ბრძანების აუცილებლობისგან.²⁴

აღსანიშნავია, რომ ქართული კანონმდებლობა არ ადგენს ვალდებულებას, შემონმდეს თანხმობის გამცემი პირის ქმედუნარიანობა.²⁵ მაგ.: არის თუ არა პირი ნასვამ მდგომარეობაში, ფსიქიკური პრობლემების მქონე, შესაძლებლობის გარკვეული შეზღუდვა ხომ არ აქვს?

თანხმობის ნებაყოფლობითობის შეფასებისას მნიშვნელოვანია, თუ რა გარემოებებში მოხდა თან-

ციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 51, 57, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

¹⁸ Eisenberg, Ulrich, Beweisrecht der StPO, 10. Auflage, 2017, Rn. 2402a.

¹⁹ იგულისხმება გადაუდებელი აუცილებლობის გარემოება.

²⁰ Eisenberg, Ulrich, Beweisrecht der StPO, 10. Auflage, 2017, Rn. 2402a.

²¹ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 49, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

²² ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 42-43. (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

²³ შეად. ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 43, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

²⁴ Eisenberg, Ulrich, Beweisrecht der StPO, 10. Auflage, 2017, Rn. 2402; Köhler, Marcus in: Meyer-Goßner/Schmitt, 67. Aufl, 2024, §105, Rn. 1.

²⁵ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 44, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

ხმობის გაცემა. შესაძლებელია, გამოძიების ორგანოს წარმომადგენლის მხრიდან ადგილი ჰქონდეს დაუშვებელი მეთოდების გამოყენებას. ეს შეიძლება იყოს ძალის დემონსტრირება, დაშინება, მოტყუება, შანტაჟი. თანხმობა არ უნდა იყოს აშკარა ან ნაგულისხმევი იძულებისა თუ დაშინების შედეგი.²⁶ გარდა, სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენლისგან განხორციელებულ ქმედებისა, მნიშვნელოვანია თანხმობის გამცემი პირის სუბიექტური აღქმა, მისი პიროვნული ფაქტორებიდან გამომდინარე. მაგ. ისეთი პიროვნული მახასიათებლები, როგორცაა პირის ასაკი თუ განათლება.²⁷

საქართველოს სსსკ-ი არ ითვალისწინებს პირისთვის მისი უფლებების შესახებ შესაბამისი განმარტების ვალდებულებას, მათ შორის, ჩხრეკის ჩატარებაზე უარის თქმის უფლების შესახებ. ლიტერატურაში აღინიშნება, რომ თანხმობის ნებაყოფლობითობა არ არის დამოკიდებული უარის თქმის უფლების ცოდნაზე²⁸ და რომ პირისთვის ინფორმაციის მიუწოდებლობა უარის თქმის უფლების შესახებ არ წარმოადგენს თანხმობის უკანონობის საფუძველს.²⁹ თუმცა, თუკი პირს განემარტა ჩხრეკის ნებართვაზე უარის თქმის უფლება, აღნიშნული აშკარად იქნება ნებართვის ნებაყოფლობითობის მაჩვენებელი ძლიერი ფაქტორი.³⁰

²⁶ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 47, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

²⁷ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 45, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

²⁸ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 46, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

²⁹ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 47, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

³⁰ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 47, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

შეჯამების სახით შეიძლება ითქვას, რომ ნებაყოფლობითობის საკითხის განხილვისას უნდა შეფასდეს ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში საქმის გარემოებათა ერთობლიობა, სადაც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გამოძიების ორგანოთა მიერ თანხმობის მისაღებად გამოყენებული ტაქტიკა,³¹ შექმნილი გარემო პირობები, პირის სუბიექტური დამოკიდებულება, ემოციური მდგომარეობა და ა.შ.

III. სასამართლო პრაქტიკა

თანხმობის საფუძველზე განხორციელებული ჩხრეკის შეფასებაზე გადამწყვეტი მნიშვნელობა იქონია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებულმა პოზიციამ, რომელმაც მოგვიანებით განსაზღვრა სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბება. საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ 2016 წლის 19 მაისის განაჩენში განმარტა, რომ „გადაუდებელი აუცილებლობის გამო ბინასა თუ სხვა კერძო მფლობელობაში თუნდაც მისი მესაკუთისა და კანონიერი მფლობელის თანხმობით ჩატარებული ჩხრეკისა და ამ ჩხრეკით მოპოვებული მტკიცებულებების კანონიერება უნდა შეამოწმოს სასამართლომ შესაბამისი პროკურორის შუამდგომლობის საფუძველზე“.³²

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატამ 2016 წლის 25 მაისის განაჩენით თითქმის სიტყვა-სიტყვით გაიმეორა, რომ „გადაუდებელი აუცილებლობის გამო პირადი ჩხრეკის, ასევე, ბინასა თუ სხვა კერძო მფლობელობაში თუნდაც მისი მესაკუთრისა და კანონიერი მფლობელის თანხმობით ჩატარებული ჩხრეკისა და ამ ჩხრეკით მოპოვებული მტკიცებულებების კანონიერება უნდა შეამოწმოს სასამართლომ შესაბამისი პროკურორის შუამდგომლობის საფუძველზე“.³³

საქართველოს უზენაესი სასამართლო 2022 წლის 3 ნოემბრის განჩინებაში, სადაც საუბარია

³¹ ფაფიაშვილი, ლალი, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 44, (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

³² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2016 წლის 19 მაისის გადაწყვეტილება #609აპ-15.

³³ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2016 წლის 25 მაისის გადაწყვეტილება #605აპ-15.

ჰოსპიტალიდან სამედიცინო დოკუმენტაციის ამოღებაზე, აღნიშნავს, რომ „სსსკ 120-ე მუხლის მე-2, მე-4 ნაწილებისა და 112-ე მუხლის პირველი, მე-5 ნაწილების შესაბამისად, აღნიშნული საგამოძიებო მოქმედების ჩატარება მოითხოვს სასამართლოს განჩინების ან გადაუდებელი აუცილებლობის შემთხვევაში – გამომძიებლის დადგენილების არსებობას, რაც, თავის მხრივ მოითხოვს ჩატარებული საგამოძიებო მოქმედების კანონიერების შემოწმებას სასამართლოს მიერ, თუნდაც ასეთი საგამოძიებო მოქმედება ჩატარებული იყოს პირის თანხმობით“.³⁴

სასამართლო პრაქტიკა თანხმობის საფუძველზე განხორციელებული ჩხრეკა-ამოღების შესახებ ამყარებს სამეცნიერო ლიტერატურაში ჩამოყალიბებულ პოზიციას, რომ დასაბუთებული ვარაუდის არსებობის პირობებში უმჯობესია ინფორმაციის მოპოვება მოხდეს სასამართლო ნებართვის საფუძველზე.³⁵ ლიტერატურაში აღინიშნება, რომ მართალია, თანხმობით ჩატარებული ჩხრეკის ლეგიტიმურობა არ საჭიროებს სასამართლოს მიერ დადასტურებას, თუმცა არ გამორიცხავს ამ ფორმით ჩატარებული ჩხრეკის კანონიერების შემოწმებას სასამართლოს მიერ, როდესაც მხარე ასაჩივრებს ამ გზით მოპოვებული ინფორმაციის კანონიერებას.³⁶ ბოლო წლებში ჩამოყალიბებული

სასამართლო პრაქტიკა ცხადყოფს, რომ ნებაყოფლობითობის მიუხედავად, პროკურატურა სასამართლოს მიმართავს ჩატარებული ჩხრეკის კანონიერად ცნობის მიზნით და მოსამართლის განჩინებით ხდება ჩატარებული ჩხრეკის კანონიერების შეფასება, მისი კანონიერად ან უკანონოდ ცნობა.³⁷

IV. დასკვნა

საკითხის განხილვის შედეგად გამოიკვეთა თანხმობის საფუძველზე განხორციელებული ჩხრეკის ძირითადი პრობლემური ასპექტები. აღნიშნული ფორმით ამ საგამოძიებო მოქმედების ჩატარება ბევრ სირთულესთანაა დაკავშირებული, მათ შორის, თანხმობის წინასწარ დადგენილი ფორმის არარსებობა, ნებაყოფლობითობის შეფასებითობა. ამდენად, მეტად მნიშვნელოვანია პირის მიერ გაცემული თანხმობის კანონიერების კრიტერიუმების სსსკ-ით დადგენა.³⁸ სირთულეს წარმოადგენს თანხმობის ფარგლების განსაზღვრა.³⁹ შედეგად, დიდია რისკი, რომ თანხმობის საფუძველზე ჩატარებული ჩხრეკა-ამოღება არაკანონიერად, ხოლო მის შედეგად მიღებული მტკიცებულებები კი დაუშვებლად იქნეს ცნობილი. სწორედ აღნიშნული რისკი განაპირობებს ჩამოყალიბებულ პრაქტიკას, სადაც მიუხედავად პირის თანხმობისა, პროკურატურა სასამართლოს შუამდგომლობით მიმართავს ჩატარებული ჩხრეკის კანონიერად ცნობის თაობაზე.

³⁴ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2022 წლის 3 ნოემბრის განჩინება N845აპ-22.

³⁵ *ხიდუშელი, თორნიკე*, კომპიუტერული მონაცემების გამოთხოვის სამართლებრივი საფუძვლები, ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართლის გათვალისწინებით, 2023, გვ. 119, (ხელმისაწვდომია: https://www.tsu.ge/assets/media/files/48/disertaciebi5/Tornike_Khidesheli.pdf ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

³⁶ *ფაფიაშვილი, ლალი*, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 42, სქოლიო 23. (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024); აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით საინტერესოა სამეცნიერო პოზიცია, რომლის მიხედვითაც მხარეს აქვს თავისი და მოწინააღმდეგე მხარის მიერ წარდგენილი მტკიცებულების გამოკვლევის ლეგიტიმური ინტერესი უშუალოდ მოსამართლის წინაშე, განსაკუთრებით იმ მტკიცებულების მიმართ, რომელსაც გადამწყვეტი გავლენა შეუძლია მოახდინოს საბოლოო შედეგზე. ამის მტკიცების ტვირთი თავად მხარეზეა, მან უნდა დაუსაბუთოს სასამართლოს წარმოდგენილი მტკიცებულების გამოკვლევის საჭიროება. იხ. *კოჭლამაზაშვილი, ჰადრი*, მხარის მიერ თავისი მტკიცებულების სადავოდ გახდომისა და გამოკვლევის შესაძლებლობა სისხლის სამართლის პროცესში,

მართლმსაჯულება და კანონი 3(79) 2023, 5, 19, (ხელმისაწვდომია: <https://www.supremecourt.ge/uploads/files/1/gamomtsemloba/martlmsajuleba/pdfs/ABA-79.pdf> ბოლოს ნანახია 30.10.2024).

³⁷ იხ. მაგ.: ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 9 ივნისის განჩინება N11/ბ-442; ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 7 ივნისის განჩინება N11/ა-2040.

³⁸ შეად. *ხიდუშელი, თორნიკე*, კომპიუტერული მონაცემების გამოთხოვის სამართლებრივი საფუძვლები, ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართლის გათვალისწინებით, 2023, გვ. 177, ხელმისაწვდომია: https://www.tsu.ge/assets/media/files/48/disertaciebi5/Tornike_Khidesheli.pdf ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).

³⁹ აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით იხ. *ფაფიაშვილი, ლალი*, თანხმობის საფუძველზე ჩხრეკის წარმოების პრობლემური საკითხები, საკონსტიტუციო სამართლის მიმოხილვა, VII გამოცემა, 2014, 36, 49 და შემდეგი გვ. (ხელმისაწვდომია: <https://iliauni.edu.ge/uploads/other/41/41652.pdf>. ბოლოს ნანახია: 1.11.2024).